

PAÁL JÓB KIÍRTSÓRÓZATA:

A SZINPADTÓL

Ferenc József és Schratz Katalin regénye

A TRÓNIG

Ferenc József levelei Schratz Katalinhoz

A diplomáciai jelentések kaligrafikus betűkkel pergamentre rótt mondatai jelentették Ferenc József számára az irodalmat, a magánleveleinek nagyrészt is a kabinetiroda fogalmazta meg és és még ujesztendők, névnapj köszöntéseit külföldi fejedelmekhez is csak a kézjeggyel látta el a császár. Alig pár tucatnyi olyan levelet tudtak csak életének kutatói megtalálni, amiket íróasztala mellett, karakterisztikus betűvel és faragott lúdtollal maga vetett papírra. A szavak betűi pontosan olyanok, mint az aláírása, amint hogy életében mindig szembeszállt az ujtásokkal, azonképen megnyilatkozik ez a keze vonásánál is, nevében a Josef szót mindig ph-val írta és magyar székvárosának nevét nem tudta leírni másként, csak két szóban, vonással összekötve, így: Buda-Pest...

Emberi szíve és a romantika egy-egy felcsillanása csak az Erzsébethez írt leveleiben található meg, ezekben néha vannak mondatok, amiket egy költő is büszkén vallhatna magáénak. De csak ritkán. Nagy általánosságokban ezek a levelek az időjárásról kezdődnek, a vadászatok eredményeiről számolnak be és a végén a királynő hogyléte iránt fejeznek ki érdeklődést. A vadászlat volt Ferenc József egyetlen szívbéli szórakozása és mi sem természetesebb, hogy el tudta képzelni a császár, hogy az, ami őt felette érdekli, ne érdekelje Homér, Byron és Heine rajongóját.

Vajjon maradtak-e Schratz Katalin kulccsal lezárt vaskazettájában levelek, amelyek papírosán a császár sorai olvashatók? Senkise tudja. Senkise látta ennek a vaskazettának a tartalmát és Ferenc József íróasztalában, szekrényeiben, az udvar levéltárában életrajzírói egyetlenegyét sem találtak Schratz Katalin levelei közül. Feleségéhez írt sorai megmaradtak az utókor számára, megmaradt az a kevés levél is, amely íróasztaláról saját kezével írva egynehány emberhez elkerült, azok az apró cédulák, amelyek Schratzhoz szóló üzeneteit tartalmazzák, sohasem jutottak el a művésznohöz, hanem megmaradtak emlékként a lakájoknál, akiknek kötelességük volt az üzeneteket telefonon továbbítani.

Gondos és a kicsiségekben mindig takarékos ember volt a császár és papírvágó késével szelvényekre vágott fogalmazó papírokat és ezekre a szelvényekre írta fel üzenetait. Ezek az üzenetek legtöbb esetben szinte hivatalos tónusban szólnak, úgy kezdődnek, hogy: »A császár kérdezteti...«, »A császár azt üzeni...«, sőt láttam olyan cédulákat is, amelynek első sorában ez áll: »Öfelsége a császár és király ma délután Lainzba kocsizik...«.

A sürgönyöket, amelyeket feleségéhez és Schratz Katalinhoz küldött, maga fogalmazta meg és a címetek mindig precíz pontossággal írta a sürgöny-blankettákra. A királynéhoz intézett sürgönyök kivétel nélkül így vannak címezve: »Öfelsége a császár és király öfelségéhez a császárnéhoz és királynéhoz«, a Schratz táviratain mindig ott van a művészno teljes neve mellett a kerület és a házszám is. Eleinte nem a maga nevével, hanem azzal a névvel, amelyet külföldi utazásai során, ha rangrejtve utazott, szokott használni, Hohennems gróf nevével írta alá a táviratokat, de láttam olyan telegrammot is — 1891 szeptember 5-én kelt —, amelyet a Salzburgban időző Schratzhoz írt és »Megaliotis« szóval írta alá. Ez a görög szó szó szerinti fordításban hegységet jelent, bizonyosan azért használta a neve helyett, mert ekkor már hangos és Schratzúnak kellemetlen volt a pletyka, hogy azonban miért éppen ezt a szót választotta aláírásául, arról nem maradt semmi feljegyzés.

Beszélgéseik a napi séták során kiterjedtek mindenre és hogy nemcsak Schratz beszélt a császárnak, hanem Ferenc József is elmondott egyet és mást a barátjának, arról tanuskodik az a kis cédula, amelyen a császár írásával ezek a szavak olvashatók:

»Ich bitte die Neuigkeit, die ich Ihnen heute erzählt habe, für sich zu behalten. F.J.«

...Az asszonyok általában nem szeretnek lakatot tenni a szájukra és nem akarom megsérteni a női nemet, ha megírom, hogy a Habsburgok udvarában nem volt szokás államtitkokat asszonyokra bizni. Reggeli sétája után bizonyára Ferenc József is aggódott, hogy olyasmit mondhatott el a barátjának, aminek nyilvánosságra jutása kellemetlen lehet és eme aggodalom szülte meg ezt a három sort, amelyet kivételesen nyomban a reggeli séta után küldött át a lakájjal a gloriegassei villába.

Az előbb említett salzburgi sürgönyben ez áll:

»Herzlichen Dank für Gruss von Sonnenblick. Gratuliere zum Erfolge und empfehle Vorsicht beim Wettermarsch. Beste Grüsse Megaliotis.«

...Schratz Katalin hosszú levélre csak ebben a rövid sürgönyben válaszolt az udvarias császár, aki tudta, hogy a barátjának jólesik a salzburgi sikeréhez való szerencsekívánat. Az időjárás nem hiányzik a sürgönyből sem, amint hogy minden távirata Ferenc Józsefnek tartalmaz legalább egy olyan mondatot, amely az időjárásra vonatkozik. Az ischli dolgozószoba baloldali falán őt vagy hat barometert láttam, közöttük humorosat is: lefelé lóg a madzag rajta és az oldalain ilyen felirások vannak: »Ha a madzag hímálódzik, akkor szél van, ha nedves, esik az eső...« Nem hiányzott itt, üvegpalackban kicsiny létrával a béka sem. Ha Schönbrunnban, a Burgban, vagy Ischlen hajnali négykor kinyitotta szemeit egyszerű katonaaqyában az uralkodó, a

Ne kísérletezzen,

használja rendszeresen a híres nagyenyedi

KOVÁCS KRÉM-et

Eltünteti az arc bőr szépséghibáit, esodálni fogja Ön is bámulatos hatását. Az arc megszépül, feltűnően tiszta, üde lesz.

Éjjeli használatra kék } csomagolásban
Nappali használatra sárga }

belépő lakájtól, miután az földihajolva kívánt jó reggelt, mindenekelőtt azt kérdezte, hogy: milyen odakinn az idő?...

...Hogy aztán a Funchalban, vagy Trója romjainál koborgó és Meránban gyógyulást kereső Erzsébetet, vagy a Hietzingben passiancező Schratzot mennyiben érdekelte, hogy Gödöllőn kezd tisztulni: azzal Ferenc József vajmi keveset törődött. Ezentul meg volt győződve róla, hogy azoknak, akik közelállanak hozzá, örömet okoz, ha tudják, hogy holnap reggel, szarvaslesnél ragyogó napsütés közötti harmattól csillogó bokrok mellett a koronás vadászt...

Az apró cédulákon, amelyeknek tartalmát nyomban telefonon adta tovább a lakáj a művésznőhöz, rendszeren a közeli találkozás időpontja és helye volt megjelölve, a császár megkérdezte bennük, hogy van-e kedve a »nagyságos asszonynak« tizenegykor a parkba jönni, kettőkor a Burgban felkeresni őt, vagy — ha nem lenne fáradt: tette hozzá az udvarias császár — meglátogatni őt a palotában, mert annyira el van foglalva, hogy nincsen ideje Schönbrunnba kocsizni...

Ketterlőtől, a lakájtól tudom, hogy Schratz Katalin nem minden érdeklődésre felelt igennel...

877 tagu légvédelmi osztagot szerveznek Szegeden

(A Délmagyarország munkatársától.) A légvédelmi törvény értelmében minden városban meg kell szervezni a polgári légvédelmi osztagot, amelynek mindazon tagjai, akik még nem érték el a katonaköteles életkort, vagy már tulvannak rajta. Szegeden a törvény értelmében 877 fonyi osztagokat szerveznek meg s most már rövid időn belül. Katona István tanácsnok nyilvántartásba veszi azokat, akik légvédelmi szolgálatra behívhatók, elsősorban a cserkészeket és a leventéket. Ezeket ötvenes turnusokba osztják be és turnusonként képezik ki őket. Azok ellen, akik a behívásra nem jelentkeznek, kihágási eljárás indul.

MÁJUSI INGYEN SZERELELEM

költözködéskor

át csillárjait, ha szükségletét cegemnél szerzi be. — Tckintse meg vétekötelezettség nélkül FONYÓ SOMA villamossági szaküzlet, óriási raktáromat

Szeged Kölcsey ucca 4. Tel. 11-65. és Kárász ucca 3. Tel. 21-65.

Tökéletes cimanyag szempontjából

nem nélkülözheti

egyetlen vidéki gyáros, bankár, közhivatal, orvos, ügyvéd mérnök, kereskedő és iparos sem a most megjelent 1937-es Budapesti és Budapest-Környéki

telefon szaknévsort

cca 50.000 név 1000 szakma szerint feldolgozva.

Ára csak 5.- pengő

Rendelje meg még ma: Telefon Szaknévsor kiadványalatt, Budapest, Teréz krt 3.